

Аннотация. В статье рассмотрены вопросы формирования танкерного сегмента рынка морской торговли, а так же перспективы развития танкерного флота для Украины.

Ключевые слова: рынок морской торговли, танкерный флот, инвестиционные проекты, энергетическая безопасность.

Summary. Article is considered formation of the tanker segment of maritime trade, as well as prospects for development of tanker fleet in Ukraine.

Keywords: the market of maritime trade, tanker fleet, investments, energy security.

Рецензент д.э.н., профессор ОНМА Николаева Л.Л.

Эксперт редакционной коллегии к.э.н., доцент УкрГАЗТ Токмакова И.В.

УДК 65.012.34:338.47

ЕФЕКТИВНА ЛОГІСТИКА ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Суворова О.Л., к.е.н. (НУ«ОЮА»)

Розглядаються ефективна логістика як умова забезпечення сталого розвитку транспортної галузі та першочергові заходи щодо забезпечення підвищення ефективності даного виду діяльності.

Ключові слова: транспортна система, логістична діяльність, ефективна логістика, транспортна галузь, економічна діяльність, обслуговуюча інфраструктура.

Постановка проблеми. Сьогодні є актуальними завдання збільшення обсягів перевезень, підвищення економічної ефективності діяльності численних вітчизняних вантажних і пасажирських перевізників і експедиторів. Як свідчить зарубіжний досвід, якісних змін в транспортній сфері можна досягти лише за рахунок використання нових технологій забезпечення процесів перевезень, що відповідають сучасним вимогам і високим міжнародним стандартам, зокрема, за рахунок розширення освоєння ефективного логістичного мислення і принципів ефективної логістики. Адже за своєю суттю транспортна логістика як нова методологія оптимізації та організації раціональних вантажопотоків, їх обробки в спеціалізованих логістичних центрах дозволяє забезпечувати підвищення ефективності таких потоків, зниження непродуктивних витрат, що, в кінцевому рахунку, сприятиме максимальному задоволенню все більш вимогливих запитів клієнтів і ринку.

Вітчизняні транспортні підприємства, що використовують логістику у своїй практиці, досягають більшої стабільності, конкурентоспроможності, технологічності в перевезеннях, у тому числі і в сфері експорту транспортних послуг.

У перспективі саме логістика дасть можливість багатьом вітчизняним транспортним підприємствам значно покращити свої фінансові показники, підвищити рейтинг, обсяги перевезень і, нарешті, позбутися принизливої ролі субпідрядників провідних іноземних фірм там, де їх можливості набагато більші.

Логістика в транспортній галузі в кінцевому рахунку має суттєвий вплив на економічний розвиток країни в цілому. Недооцінка значення транспортної системи взагалі та транспортної логістики, зокрема, неминуче призводить до зменшення фінансових результатів діяльності транспортних підприємств і внаслідок цього - до уповільнення розвитку держави в цілому. Хронічне відставання логістики в чималій мірі відбувається через нерозуміння державного значення транспортної галузі як особливої галузі народного господарства.

Унікальність логістики полягає в тому, що, виступаючи в ролі сфери матеріального виробництва, вона одночасно виконує допоміжну функцію обслуговуючої інфраструктури. Крім того, логістичний чинник обов'язково має враховуватися при розміщенні виробництва в тому або іншому регіоні.

Таким чином, сталий розвиток транспортної галузі в значній мірі залежить від

здійснення ефективної логістичної діяльності, яка на сьогодні потребує конкретних та термінових заходів (в першу чергу, з боку держави) щодо забезпечення підвищення ефективності даної діяльності.

Огляд останніх досліджень і публікацій.

Питання ефективності функціонування логістичних систем і розвитку логістики в цілому досліджуються такими вченими, як І. Сокуром, Г. Нечаєвим, Є. Крикавським, В. Вінніковим, Л. Ширяєвою, І. Козеренко, С. Котова та ін. [1-8].

Призначення та роль транспортної логістичної системи у перевізному процесі розглянуто Г. Нечаєвим [6].

Тенденції розвитку логістичної діяльності в Україні та загальні перспективи створення в Україні логістичних компаній розглянуті Л. Ширяєвою та І. Козеренко [8].

Світовий досвід створення логістичних центрів розглядається в наукових дослідженнях [1; 3], де виділяються основні критерії, яким повинні відповідати конкурентоспроможні логістичні центри.

Питання розвитку транспортних компаній як невід'ємного елементу логістичних центрів розглядає Є. Крикавський [5].

С. Котова та Л. Савченко [4] виділяють, що на світовому ринку логістичних послуг, в тому числі й в Україні, набуває поширення аутсорсинг.

Невирішені складові загальної проблеми.

Проте на сьогоднішній день не надано чітких пропозицій щодо підвищення рівня ефективності логістичних систем як умови забезпечення сталого розвитку транспортної галузі України.

Мета статті: визначення умов забезпечення та розробка першочергових заходів щодо здійснення ефективної логістичної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Говорячи про сталий розвиток транспортної галузі України, доцільно проаналізувати основні показники діяльності транспортної галузі за 2010 р. Так, показники вантажної роботи даної галузі у минулому році почали поліпшуватися. Порівняно з 2009 р. перевезення вантажів зросли на 8,6 %, вантажооборот – на 6,1 %. Тенденція збільшення обсягів вантажних перевезень зберігається і 2011 р. Так, обсяги перевезення вантажів за січень 2011 р. порівняно з січнем 2010 р. зросли на 12,2 %, вантажооборот – на 9,4 %. Позитивні зміни зумовлені збільшенням обсягів перевезень таким стратегічним видом транспорту, як залізничний, яким було виконано 55 % загального обсягу перевезень. Відповідні зміни також спостерігалися на підприємствах автомобільного й авіаційного транспорту [9].

Таким чином, в Україні спостерігається тенденція щодо поліпшення економічних

показників діяльності транспортної галузі, що зумовлено, в тому числі, ефективною логістичною діяльністю даних підприємств.

Правові та організаційно-економічні засади логістичної діяльності в Україні регулюються Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України, Законами України „Про транспортно-експедиторську діяльність”, „Про транспорт”, „Про зовнішньоекономічну діяльність”, „Про транзит вантажів”.

На сьогодні здійсненню ефективної логістики в Україні заважає низка проблем, основними з яких є такі.

По-перше, не дивлячись на те, що транспортні мережі по території нашої країни розміщені досить рівномірно, існує суттєва проблема на загальнодержавному рівні, яка заважає ефективному здійсненню логістичної діяльності. Мова йде про низьку якість вітчизняних доріг, багато з яких не пристосовані для здійснення вантажоперевезень. З огляду на це, здійснення ефективної логістичної діяльності є досить проблематичним.

Наступною проблемою є недостатня інформаційна підтримка перевезень, а також зниження конкурентоспроможності українських перевізників.

Відчутний негативний вплив на діяльність вітчизняних логістів має брак інформації про програмні продукти, що дозволяють автоматизувати, спростити і прискорити виконання операцій, які супроводжують процес перевезення.

Найбільш серйозною проблемою в контексті забезпечення здійснення ефективної логістичної діяльності є залучення інвестицій. Без вирішення цього питання говорити про суттєві зрушення щодо сталого розвитку транспортної галузі України немає сенсу.

На сьогодні закордонні інвестори не поспішають через непередбачуваність української економіки та через відсутність відповідних гарантій з боку держави, закріплених на законодавчому рівні.

З огляду на це, наша держава повинна вживати дієві заходи для розвитку транспорту взагалі та транспортної логістики зокрема. Перш за все, необхідно зменшити податкове навантаження на українських перевізників, для чого внести відповідні зміни в Податковий кодекс України. Саме зменшення податкового тягара дозволить «вийти з тіні» значній частині перевізників та дасть їм можливість користуватися послугами професійних логістів, що в кінцевому рахунку підвищить дохідність таких підприємств і, як наслідок, - призведе до збільшення надходжень до державного бюджету.

Також держава повинна вживати реальних заходів для утримання доріг в належному стані.

Для цього необхідно регулярно контролювати цільове використання коштів муніципальними дорожніми службами та забезпечити громадський контроль за їх діяльністю.

Кардинальних змін потребують термінальні технології та технічна база, що використовуються при обслуговуванні сучасних транспортних потоків. Мова йде про ідентифікацію функцій головної ланки „коридорної” системи вантажопотоків у сучасній логістичній концепції - логістичних центрів всіх рівнів і вантажних терміналів.

Нажаль, завданнями знов створюваних „коридорних” центрів, як і раніше, є збір, обробка, видача інформації про вантажопотоки, інформаційна підтримка управлінських рішень щодо оптимізації вантажопотоків, а такі важливі проблеми як формування транспортних потоків і управління ними, включаючи питання вибору транспорту, складської переробки, стівдорських та інших операцій, маркетингу не вирішуються в повній мірі.

Необхідний комплексний контроль за перевезеннями, що має бути заснований на широкому використанні сучасних електронних, комунікаційних, інформаційних технологій. Для створення безпечних і надійних транспортних потоків важливо забезпечити наявність у вітчизняних контролюючих служб повної та достовірної інформації про рух в режимі „он-лайн” та інформації про можливі зміни, події на трасі, які здатні вплинути на рух на запланованих маршрутах або призвести до зриву жорстких і напружених маршрутних графіків.

З нормативно-правової точки зору для підвищення ефективності діяльності транспортних логістів доцільним є уточнення і корегування транспортно-митних механізмів та процедур оформлення вантажів при перетині кордонів, а також механізмів забезпечення оптимальних наскрізних тарифних ставок перевезень.

Також, на наш погляд, доцільно розробити закони „Про перевезення в Україні” та „Про основи автотранспортної діяльності”.

В даних законодавчих актах необхідно, зокрема, визначити функції та завдання транспортної логістики, забезпечити чітку координацію логістичної діяльності з іншими видами діяльності щодо здійснення транспортних перевезень.

Анотація. Рассматриваются эффективная логистика как условие обеспечения устойчивого развития транспортной отрасли и первоочередные меры относительно обеспечения повышения эффективности данного вида деятельности.

Ключевые слова: транспортная система, логистическая деятельность, эффективная логистика, транспортная отрасль, экономическая деятельность, обслуживающая инфраструктура.

Висновки. Реалізація вітчизняної транспортної стратегії в сфері логістики дозволить нашій державі досягти створення єдиної опорної транспортної мережі без розривів і „вузьких місць”; забезпечити більшість населених пунктів цілорічним доступом до основних наземних транспортних комунікацій; значно підвищити комфортність і якість сервісу пасажирського транспорту; збільшити частку вітчизняних перевізників в обслуговуванні зовнішньоторговельних вантажопотоків; суттєво збільшити швидкість перевезення вантажів та питому вагу транзитних перевезень.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Винников В. В. Логистика на водном транспорте / В. В. Винников, Е. Д. Быкова, С. В. Винников - О.: ВД «Феникс», 2004. - 222 с.
2. Жуманиязов Н. Мирова практика создания логистических центров / Н. Жуманиязов // Центр политических исследований, 2009. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.cps.uz/rus/analytics/publications>.
3. Заець О. Світовий досвід створення логістичних центрів / О. Заець, О. М. Гармаш // Проблеми подготовки профессиональных кадров по логистике в условиях глобальной конкурентной среды: VI МНПК. - Київ, 2009. - С. 82-85.
4. Котова С. А. Аналіз ринку логістичного аутсорсингу в Україні / С. А. Котова, Л. В. Савченко // Проблеми подготовки профессиональных кадров по логистике в условиях глобальной конкурентной среды: VI МНПК. - Київ, 2009. - С. 130-134.
5. Крикавський Є. Логістика / Є. Крикавський. - Л.: ВД «Львівська політехніка», 2004. - 447 с.
6. Нечасв Г.І. Стан і тенденції розвитку логістики // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В.Даля. - 2010. - № 4. - С.4-7.
7. Сокур І.М. Транспортна логістика: навч. посібн. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 222 с.
8. Ширяєва Л.В., Козеренко І.А. Перспективи розвитку логістичних центрів в Україні // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В.Даля. - 2010. - № 4. - С.74-81.
9. <http://ua.fru.org.ua>.

Summary. Was considered efficient logistics as a condition for sustainable development of the transport industry and was regarded urgent measures for improving the efficiency of this type of activity.

Keywords: transport system, logistics activities, efficient logistics, transportation industry, economic activities, service infrastructure.

*Рецензент д.е.н., професор НУ«ОЮА» Кібік О.М.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Якименко Н.В.*

УДК 656.2 : 330.356

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ЗАЛІЗНИЧНОГО КОМПЛЕКСУ

Чеховська М.М., к.е.н., доцент (ДЕТУТ)

В статті розглядаються функції та принципи формування і функціонування організаційно-економічного механізму ефективного розвитку залізничного комплексу України.

Ключові слова: залізничний комплекс, організаційно-економічний механізм, ефективний розвиток.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. На сьогоднішній день результатом кропіткої роботи над становленням концептуальних положень розвитку залізничного транспорту є затверджена Державна цільова програма реформування залізничного транспорту на 2010-2015 роки та Стратегія розвитку залізничного транспорту на період до 2020 року. Крім того, для подальшого розвитку галузі є корисними Концепція реформування транспортного сектору економіки та Комплексна програма затвердження України як транзитної держави, термін якої, до речі, сплив минулого року. В протизвагу можна навести досвід Російської Федерації, в якій добігає кінця реалізація основних положень третього етапу Програми структурної реформи на залізничному транспорті; на законодавчому рівні узгоджена Стратегія розвитку залізничного транспорту в Російській Федерації до 2030 року; затверджена «Біла книга ВАТ «РЖД», в якій систематизовано стратегічні напрямки науково-технічного розвитку залізничного транспорту; прийнята Цільова модель ринку вантажних залізничних перевезень на період до 2015 року. Зважаючи на зазначене, на нашу думку, в умовах сьогодення необхідним є не стільки загальне визначення напрямів удосконалення, зокрема технічних та економічних аспектів розвитку залізничного транспорту України, скільки визначення чітких стратегічних

завдань та програми ефективного розвитку галузі, механізмів їх реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Останнє десятиріччя характеризується стійким збільшенням кількості наукових праць щодо сучасного стану залізничного транспорту, його проблем та напрямів поліпшення існуючої ситуації. Зокрема, проблеми реформування залізничного транспорту та тенденції його розвитку досліджувалися М.В. Макаренко та Ю.М. Цветовим [1], обґрунтування оптимальної моделі управління галуззю було предметом досліджень Ю.С. Бараша [2], розробленню соціально-економічної моделі розвитку залізничного транспорту України присвячені праці Л.О. Позднякової [3], особливості функціонування природних монополій в умовах ринку вивчалися В.Л. Диканем [4], окремі аспекти розвитку залізничного транспорту досліджувалися О.Г. Дейнекою [5]. Однак, питанням ефективного розвитку залізничного комплексу в цілому на тривалу перспективу увага дослідниками приділялася не достатньо.

Таким чином, **метою** написання статті є визначення організаційно-економічного механізму ефективного розвитку залізничного комплексу, його функцій, принципів формування та функціонування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вітчизняна транспортна галузь, зокрема залізничний транспорт, не завжди